

VIJEĆE EUROPE

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET JAKUPOVIĆ PROTIV HRVATSKE

(Zahtjev br. 12419/04)

PRESUDA

STRASBOURG

31. srpnja 2007.

*Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44.
§ 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.*

U predmetu Jakupović protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

g. C.L. ROZAKIS, *predsjednik*,

g. L. LOUCAIDES,

gđa N. VAJIĆ,

g. A. KOVLER,

g. D. SPIELMANN,

g. S.E. JEBENS,

g. G. MALINVERNI, *suci*,

i g. S. NIELSEN, *tajnik Odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 10. srpnja 2007. godine,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovom predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 12419/04) protiv Republike Hrvatske kojega je troje hrvatskih državljanina, gđa Adila Jakupović, g. Ešerf Jakupović i gđa Senada Jakupović („podnositelji zahtjeva“) podnijelo Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija“) dana 4. ožujka 2004. godine.

2. Podnositelje zahtjeva zastupala je gđa Lj. Nogolica, odvjetnica iz Zagreba. Hrvatsku Vladu („Vlada“) je zastupala njena zastupnica gđa Š. Stažnik.

3. Dana 22. lipnja 2006. godine Sud je odlučio Vladu obavijestiti o zahtjevu. Primjenjujući članak 29. stavak 3. Konvencije odlučio je istovremeno ispitati osnovanost i dopuštenost zahtjeva.

ČINJENICE

4. Podnositelji zahtjeva su rođeni 1947., 1943. i 1986. godine i žive u Novigradu.

5. Dana 2. veljače 1998. godine podnositelji zahtjeva podnijeli su Općinskom sudu u Zagrebu građansku tužbu protiv države i bolnice R. tražeći naknadu nematerijalne štete zbog smrti sina prvog i drugog podnositelja zahtjeva i brata trećeg podnositelja zahtjeva.

6. Sud je održao ročišta 4. lipnja 1998., 18. siječnja 10. lipnja i 2. rujna 1999. godine. Podnositelji zahtjeva su povukli svoju tužbu u odnosu na državu. U međuvremenu se u postupak umiješalo osiguravajuće društvo C.O.

7. Sljedeće ročište održano je 10. srpnja 2003. godine.

8. Dana 29. travnja 2004. godine sud je donio presudu kojom je djelomično dosudio traženu naknadu štete. Županijski sud u Zagrebu je po žalbi tuženika 21. ožujka 2006. godine ukinuo prvostupanjsku presudu i vratio predmet na ponovljeni postupak.

9. Podnositelji zahtjeva su u međuvremenu 10. prosinca 2002. godine podnijeli ustavnu tužbu zbog duljine postupka na temelju članka 63. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu. Dana 17. rujna 2004. godine Ustavni sud je prihvatio ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva, utvrdivši povredu njihovoga prava na suđenje u razumnome roku i dosudio svakome naknadu u iznosu od 4.400 HRK.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

10. Podnositelji zahtjeva prigovaraju da je duljina postupka bila nespojiva sa zahtjevom „razumnoga roka“ sadržanim u članku 6., stavku 1. Konvencije, koji glasi kako slijedi:

“Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi....svatko ima pravo...da sud...u razumnom roku ispita njegov slučaj.“

11. Vlada priznaje, u svjetlu odluke Ustavnoga suda, da je došlo do povrede prava podnositelja zahtjeva na suđenje u razumnome roku. Međutim, tvrde da su podnositelji zahtjeva dobili odgovarajuću zadovoljštinu na nacionalnoj razini.

12. Razdoblje koje treba uzeti u obzir počelo je 2. veljače 1998. godine kad su podnositelji zahtjeva podnijeli svoju tužbu. Postupak je trajao oko pet godina i sedam mjeseci pred jednom sudskom instancom kad je Ustavni sud 17. rujna 2004. godine donio svoju odluku. Poslije toga, postupak je trajao još dvije godine i deset mjeseci nakon toga datuma.

13. Postupak u predmetu do sada traje više od devet i pol godina pred dvije razine nadležnosti.

A. Dopuštenost

14. Vlada tvrdi da podnositelji zahtjeva više ne mogu tvrditi da su žrtve u smislu članka 34. Konvencije, budući da je Ustavni sud prihvatio ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva, utvrdio povredu njihovoga ustavnoga prava na suđenje u razumnome roku te im dosudio naknadu. Stoga je povreda kojoj se prigovara ispravljena pred domaćim vlastima i podnositelji su izgubili svoj položaj žrtve.

15. Podnositelji zahtjeva tvrde da su, usprkos odluci Ustavnoga suda od 17. rujna 2004. godine, još uvijek „žrtve“ u smislu članka 34. Konvencije. Tvrde da je iznos naknade nedostatan i znatno niži od iznosa koje obično dosuđuje Sud u hrvatskim predmetima zbog duljine postupka.

16. Sud primjećuje da položaj žrtve podnositelja zahtjeva u ovome predmetu, u smislu Konvencije, ovisi o tome je li dosuđena im zadovoljština na domaćoj razini bila odgovarajuća i dostatna, s obzirom na članak 41. Konvencije. Ovo pitanje treba utvrditi u svjetlu načela utvrđenih sudskom praksom Suda (vidi, najnovije predmete *Scordino v. Italy (br. 1)* [GC], br. 36813/97, stavke 178.-213., ECHR 2006-... i *Cocchiarella v. Italy* [GC], br. 64886/01, stavke 69.-98., ECHR 2006-...).

17. Sud primjećuje da je Ustavni sud podnositeljima zahtjeva dosudio iznos od otprilike 600 EUR. Taj je iznos oko 20% onoga što Sud općenito dosuđuje u sličnim hrvatskim predmetima. To samo po sebi dovodi do zaključka da je s obzirom na praksu Suda iznos očigledno nerazuman. Stoga je zadovoljština koju je podnositelj zahtjeva dobio na domaćoj razini bila nedostatna (vidi naprijed citirani predmet *Cocchiarella*, stavke 106.-107.; i, *mutatis mutandis*, *Tomašić v. Croatia*, br. 21753/02, stavak 35., 19. listopada 2006.). Dakle, podnositelji zahtjeva mogu još uvijek tvrditi da su „žrtve“ povrede njihovoga prava na suđenje u razumnome roku.

18. Sud nadalje podsjeća da je pozvan ispitati ukupnu duljinu pobijanoga postupka ako način na koji je Ustavni sud tumačio i primijenio mjerodavne odredbe domaćega prava proizvede posljedice koje su nespojive s načelima Konvencije, kako ih se tumači u svjetlu sudske prakse Suda, Sud je pozvan ispitati ukupnu duljinu trajanja postupka (vidi *mutatis mutandis*, predmet *Kozlica v. Croatia*, br. 29182/03, stavak 23., 2. studeni 2006.). S obzirom na gornje utvrđenje da podnositelji zahtjeva još uvijek mogu tvrditi da su „žrtve“ navodne

povrede – i da je stoga odluka Ustavnoga suda u ovome predmetu nespojiva s načelima Konvencije – potrebno je ispitati ukupnu duljinu (vidi predmet *Solárová and Others v. Slovakia*, br. 77690/01, stavci 41. i 43., 5. prosinca 2006.).

19. S tim u vezi Sud primjećuje, kako je naprijed zabilježeno, da je postupak do sada trajao još dvije godine i deset mjeseci nakon odluke Ustavnoga suda. Podnositelji zahtjeva nisu podnijeli novu ustavnu tužbu u odnosu na ovo razdoblje. Međutim, u svjetlu naprijed navedenoga zaključka u odnosu na njihov položaj žrtve, oni to nisu trebali učiniti. Sud će to razdoblje uzeti u obzir pri odlučivanju o osnovanosti predmeta i, ako je prikladno, o zahtjevu podnositelja zahtjeva za pravičnom naknadom na temelju članka 41. Konvencije (vidi naprijed citirani predmet *Solárová and Others v. Slovakia*, stavak 42.; predmet *Rišková v. Slovakia*, br. 58174/00, stavak 90., 22. kolovoza 2006.).

20. Sud primjećuje da ovaj prigovor nije očigledno neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. Konvencije. Također primjećuje da nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga treba utvrditi da je dopušten.

B. Osnovanost

21. Sud ponavlja da se razumnost duljine postupka mora ocijeniti u svjetlu okolnosti predmeta i pozivom na slijedeće kriterije: složenost predmeta, ponašanje podnositelja zahtjeva i mjerodavnih vlasti kao i važnost onoga što se za podnositelja zahtjeva dovodi u pitanje u sporu (vidi, između mnogo drugih pravnih izvora, predmet *Frydlender v. France* [GC], br. 30979/96, stavak 43., ECHR 2000-VII).

22. Sud je često utvrdio postojanje povreda članka 6. stavka 1. Konvencije u predmetima u kojima se postavljaju pitanja slična onima u ovome predmetu (vidi, na primjer, presudu u predmetu *Silva Pontes v. Portugal*, od 23. ožujka 1994., Series A br. 286-A).

23. Ispitavši sav materijal koji mu je dostavljen, Sud se slaže s Ustavnim sudom da je u ovome predmetu duljina postupka bila prekomjerna i da nije ispunila zahtjev „razumnoga roka“.

24. Glede razdoblja nakon donošenja odluke Ustavnoga suda, Sud primjećuje da je, nakon vraćanja na ponovljeni postupak, predmet ponovno u postupku pred prvim stupnjem. U takvim okolnostima Sud nužno zaključuje da je nakon toga datuma došlo do daljnjih neopravdanih kašnjenja.

25. U svjetlu gornjih razmatranja, Sud zaključuje da je došlo do povrede članka 6. stavka 1.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 13. KONVENCIJE

26. Podnositelji zahtjeva nadalje prigovaraju da ustavna tužba nije djelotvorno pravno sredstvo za prekomjernu duljinu njihovoga postupka. Pozivaju se na članak 13. Konvencije koji glasi kako slijedi:

„Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u ovoj Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kad su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu.“

27. Sud ponavlja da članak 13. jamči djelotvorno pravno sredstvo pred nacionalnim tijelom za navodnu povredu zahtjeva na temelju članka 6. stavka 1. za suđenjem u predmetu u razumnome roku (vidi predmet *Kudła v. Poland* [GC], br. 30210/96, stavak 156., ECHR 2000-XI). Međutim, „djelotvornost“ „pravnoga sredstva“ u smislu članka 13. ne ovisi o

izvjesnosti povoljnoga ishoda za podnositelja zahtjeva (vidi naprijed citirani predmet *Kudla*, stavak 157.).

28. Sud je već prihvatio da ustavna tužba Ustavnome sudu na temelju članka 63. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu predstavlja djelotvorno sredstvo za duljinu postupka koji je još u tijeku u Hrvatskoj (vidi predmet *Slaviček v. Croatia* (dec.), no. 20862/02, ECHR 2002-VII). U ovome je predmetu Ustavni sud prihvatio ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva, utvrdio povredu njihovoga ustavnoga prava i dosudio im naknadu. Sama činjenica da pravična naknada dosuđena podnositeljima zahtjeva na domaćoj razini ne odgovara iznosima koje dosuđuje Sud u usporedivim predmetima ne čini to pravno sredstvo nedjelotvornim (vidi na primjer naprijed citirani predmet *Rišková*, stavak 100.).

29. Slijedi da je ovaj prigovor očigledno neosnovan i treba ga odbiti u skladu s člankom 35., stavicima 3. i 4. Konvencije.

III. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

30. Članak 41. Konvencije predviđa

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.“

A. Šteta

31. Podnositelji zahtjeva tražili su 45.000 eura (EUR) na ime nematerijalne štete.

32. Vlada je osporila taj zahtjev.

33. Sud podsjeća da kada je podnositelj zahtjeva iskoristio dostupno domaće pravno sredstvo i time ishodio utvrđenje povrede te mu je dosuđena naknada, no ipak još uvijek može tvrditi da je „žrtva“, iznos dosuđen na temelju članka 41. može biti manji od iznosa koje Sud dosuđuje u sličnim predmetima. U takvom predmetu podnositelju zahtjeva treba biti dosuđena razlika između iznosa koji je dobio od Ustavnoga suda i iznosa koji ne bi bio smatran očito nerazumnim u usporedbi s iznosima koje dosuđuje Sud. Podnositelju zahtjeva treba i dosuditi iznos u odnosu na faze postupka koji Ustavni sud nije uzeo u obzir (vidi, *mutatis mutandis*, naprijed citirani predmet *Cocchiarella v. Italy* [GC], stavke 139.-141.).

34. Sud podsjeća da je Ustavni sud svakome podnositelju zahtjeva dosudio 600 EUR. S obzirom na okolnosti ovoga predmeta, značajke ustavne tužbe kao i na činjenicu da je, bez obzira na domaće pravno sredstvo, Sud utvrdio povredu, on smatra, odlučujući na pravičnoj osnovi, da podnositeljima zahtjeva treba zajednički dosuditi 2.300 EUR za razdoblje obuhvaćeno odlukom Ustavnoga suda.

35. Sud također podnositeljima zahtjeva dosuđuje zajednički iznos od 3.600 EUR za daljnje odugovlačenje postupka nakon donošenja odluke Ustavnoga suda od 17. rujna 2004. godine (vidi stavke 18.-19.).

36. Stoga podnositeljima zahtjeva treba zajednički dosuditi ukupan iznos od 5.900 EUR na ime nematerijalne štete, uz sav porez koji bi mogao biti zaračunat na taj iznos.

B. Troškovi i izdaci

37. Podnositelji zahtjeva također su zatražili 25.000 HRK na ime troškova i izdataka nastalih pred domaćim sudovima i pred Sudom.

38. Vlada je osporila taj zahtjev.

39. Prema sudskoj praksi Suda, podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu svojih troškova i izdataka samo ukoliko je dokazao da su oni stvarno i nužno nastali i da su bili razumni s obzirom na količinu. U ovome predmetu, uzevši u obzir informacije koje posjeduje i naprijed navedene kriterije, Sud smatra razumnim podnositeljima zahtjeva zajednički dosuditi iznos od 1.000 EUR na ime troškova i izdataka, uz sve poreze koji bi mogli biti zaračunati na taj iznos.

C. Zatezna kamata

40. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *proglašava* prigovor koji se odnosi na duljinu postupka dopuštenim, a ostatak zahtjeva nedopuštenim;

2. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije;

3. *presuđuje*

(a) da tužena država podnositeljima zahtjeva treba zajednički, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačnom u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, isplatiti sljedeće iznose, koje treba pretvoriti u nacionalnu valutu tužene države prema tečaju važećem na dan namirenja:

- (i) 5.900 EUR (pet tisuća devetsto eura) na ime nematerijalne štete;
- (ii) 1.000 EUR (tisuću eura) na ime troškova i izdataka;
- (iii) sve poreze koje bude trebalo zaračunati na gornje iznose;

(b) da se od proteka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na naprijed navedeni iznos plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećana za tri postotna boda;

4. *odbija* ostatak zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 31. srpnja 2007. godine u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren NIELSEN

Christos ROZAKIS

Tajnik

Predsjednik